

Nationalmuseets samlingsrapport 2018

Ring, danefæ/Danmarks Middelalder & Renæssance

Indholdsfortegnelse

Opsummering	s.02
1. Samlingernes omfang og organisering	s.02
2. Indsamling	s. 03
3. Registrering	s. 04
4. Konservering	s. 05
5. Magasinering og VIP	s. 06
6. Udlån	s. 07
7. Samlingsrevision og egenrevision	s. 08
8. Sikring mod brand, tyveri og hærværk	s. 09
9. Udskillelse af genstande fra Nationalmuseets samlinger	s. 09
10. Danefæarbejdet ved Nationalmuseet	s. 10

Samlingsrapport 2018 - Opsummering

Museet har i 2018 hjemtaget **23.684** genstande¹ mod 12.529 i 2017, og der er indkommet **17.386** genstande til danefævvurdering mod 14.364 i 2017.

Der er i 2018 registreret **193.773** registreringsposter² i museets samlinger mod 186.550 i 2017. Heraf er en mindre del nyt, førhen uregistreret, materiale, mens størstedelen er digitale registreringer (udvalgte basisoplysninger) fra ældre, analoge systemer.

Alle bilag til denne rapport er i museets journal. Sagsnr. 19/00504.

1. Samlingernes omfang og organisering

Det vurderes, at Nationalmuseets samling i alt rummer ca. **2.000.000**³ eksisterende og potentielle registreringsposter, fordelt på både digitale og analoge registre. Det endelige antal kendes først, når hele museets samling er digitalt registreret.

Ved udgangen af december 2018 var ca. 1.665.000 af disse digitalt registrerede.

Museets Samlingsmanual beskriver museets procedurer og arbejdsgange for samlingsrelaterede arbejdsopgaver. Samlingsmanualen revideres løbende.

Indsamling og registrering af genstande forestås af enheder med samlingsansvar i afdelingen Forskning, Samlinger og Bevaring (FSB). Den enkelte samlings forkortelser er angivet nedenfor. Organiseringen var som følger i størstedelen af 2018:

Overordnet enhed	Samlinger
Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid (DMO)	<ul style="list-style-type: none"> • Antiksamlingen (AS) • Danmarks Oldtid (DO)
Middelalder, Renæssance og Numismatik (MRN)	<ul style="list-style-type: none"> • Danmarks Middelalder og Renæssance (DMR) • Den Kongelige Mønt- og Medaljesamling (KMMS)
Nyere Tid og Verdenskulturer (NTVK)	<ul style="list-style-type: none"> • Danmarks Nyere Tid, herunder Liselund (DNT) • Etnografisk Samling (ES) • Musikmuseet (MM) • Tøjhusmuseet, herunder Orlogsmuseets samling (THM) • Frihedsmuseet (FHM), herunder Frøslevlejrens samling
Landbokultur og Søfart (L&S) ⁴	<ul style="list-style-type: none"> • Frilandsmuseet (FLM), herunder Kommandørgårdens samling og de historiske fartøjer

¹ Begrebet genstand dækker her over enkeltstykker. Der er tale både om nye hjemtagelser og den endelige indlemmelse af en række ældre fund.

² En registreringspost er den enkelte, selvstændige post i et af museets registreringssystemer. Den kan være enten digital eller analog. En registreringspost kan dække over en eller flere genstande/enkelstykker, eksempelvis en bunke sammenhørende skår eller en række perler fra et gravfund.

³ Tallet opjusteret med de sidste års registreringsaktivitet og erfaringer fra museets samlingsgennemgang, VIP

⁴ Landbokultur og Søfart dog organiseret i afdelingen "Museer og Slotte".

2. Indsamling

De genstandsindsamlende enheder reviderede i 2005 deres individuelle indsamlingspolitik og -praksis. Disse er beskrevet i kapitel "01. Accession og Nationalmuseets Samling" i museets Samlingsmanual.

Hjemtagelser i 2018

Enhed	Antal hjemtagelsessager (ekskl. danefæsager)	Antal genstande	Antal danefægenstande
Danmarks Oldtid	3	3	6.298
Danmarks Middelalder og Renæssance	5	260	1.297
Den kgl. Mønt og Medaillesamling	20	287	14.376
Danmarks Nyere Tid	15	210	----
Frilandsmuseet	23	151	----
Etnografisk Samling	4	87	----
Antiksamlingen	2	9	----
Musikmuseet	14	57	----
Krig og Besættelse (Tøjhusmuseet)	72	621	----
Krig og Besættelse (Frihedsmuseet)	20	28	----
I alt	178	1713	21.971
Årets indsamling, inkl. Danefæ			23.684

Fordeling af hjemtagelser på type

Årgang	Danefæ	Øvrige Genstande	I alt	Danefæ i % af samlet mængde
2018	21.971	1.713	23.684	92,7 %
2017	9.634	2.845	12.529	76,8 %
2016	5.004	5.432	10.436	47,9 %
2015	3.516	2.718	6.234	56,4 %

Indkomst af danefæ er nærmere beskrevet i afsnit 10

3. Registrering

I 2018 er museets største ældre pladsbaser migreret til PladsKons, så hovedparten af museets ældre konserverings- og pladsdata er samlet i en base.

Registreringsposter	Danmarks Oldtid	Danmarks Middelalder og Renæssance	Den Kongelige Mønt- og Medaljesamling	Danmarks Nyere Tid	Frihedsmuseet	Frilandsmuseet	Etnografisk Samling	Antiksamlingen	Musikmuseet	Tøjhusmuseet	I alt
Status primo 2017	239.539	95.191	479.585	335.698	13.175	49.485	120.710	39.574	5.123	94.086	1.472.166
Aktivitet 2017	32.506	1.996	155.206	2.324	72	132	883	--- ⁵	33	621	193.773
Status ultimo 2017	272.045	97.187	634.791	338.022	13.247	49.617	121.593	39.574	5.156	94.707	1.665.939

Registrering i 2018

Det store antal indtastninger i løbet af året kan primært henføres til Den Kongelige Mønt- og Medaljesamling som digitalt har registreret omkring 137.000 mønter med enkle basisoplysninger fra ældre, håndskrevne protokoller.

Ved fortsat oprydning i museets registreringsdata forventes det, at antallet af registreringsposter ændres for flere samlinger, da der på den ene side i løbet af projektet udfases en del dubletter af systemerne, ligesom der på den anden side sker en databerigelse og oprydning i ældre baser/protokolserier, som kan generere flere færdige poster efter migrering.

Nationalmuseets registreringsefterslæb, opgjort i antal sager⁶

Samling	Efterslæbssager ultimo 2017	Registreret i 2018	Efterslæbssager Ultimo 2018
Antiksamlingen	11	11	----- ⁷
Danmarks Oldtid	116	37	79
Danmarks Middelalder og Renæssance	12	5	39
Den Kongelige Mønt- og Medaljesamling	33	2	31
Danmarks Nyere Tid	440+	166	275+
Musikmuseet	6	6	-----
Etnografisk Samling	10	2	15
Frilandsmuseet	7	3	3
Frihedsmuseet	8	23	-----
Tøjhusmuseet	Anslået 50.000 genstande/ukendt antal sager	Efterslæbet håndteres løbende i VIP- og magasinprojekter	Anslået 35.000 genstande/ukendt antal sager
I alt	+ 643	+ 255	+ 442

⁵ Antiksamlingen har i 2018 ikke oprettet nye poster, men færdigregistreret og udbygget poster oprettet og talt med i 2017.

⁶ Registreringsefterslæb forstås som sager, der henlægges uregistreret på museet i et år eller mere efter selve genstandshjemtagelsen. Danefæ er undtaget fra denne regel, da danefæbehandling har sin egen sagsgang.

⁷ Antiksamlingens revision af Hama-samlingen afdækker et efterslæb, som registreres løbende.

For 2018 skal særligt nævnes

- Danmarks Oldtids registreringsindsats for ældre, samlede fund, som resulterede i oprettelsen af ca. 28.000 nye fundnumre i basen. Denne efterslæbsregistrering har især ramt sager, der kun var registreret med et enkelt hovednummer. Nu fremgår de enkelte fundgenstande individuelt af basen.
- Danmarks Nyere Tid, som med en fortsat indsats på tekstilmagasinet i forbindelse med VIP nedbringer efterslæbet løbende. I 2018 med flere end 2000 registrerede genstande.
- Tøjhusmuseet sorterer og gennemgår løbende ældre, uregistrerede sager med henblik på tilbagelevering og udfasning af materiale, der alligevel ikke skal indgå i samlingen. Denne aktivitet påvirker størrelsen på samlingens efterslæb i en gunstig retning.

Tabellens tal matcher ikke som et plus/minus-regnskab fra år til år. Det skyldes, at der jævnligt lokaliseres ældre uregistrerede hjemtagelser på magasin, ligesom uregistrerede hjemtagelser, der er over et år gamle, hvert år lægges til registreringsefterslæbet. Tallet for registreringsefterslæbet kan derfor stige uanset, at de eksisterende/kendte efterslæbssager bliver registreret.

Efterslæbet opgøres årligt på sagsniveau for at gøre en optælling praktisk muligt. Den årlige sammentælling dækker alle sager ældre end et år, som afventer registrering.

4. Konservering

I 2018 var der, som i de foregående år, fokus på præventiv konservering gennem en række større og mindre nedpakkings- og flytteprojekter, samlet kaldet VIP, hvor museet flytter fra mindre og uegnede magasinfaciliteter til større, samlede lokaliteter.

Integrated Pest Management

IPM-koordinatoren har i 2018 anvendt 26 timer rent på koordinerende funktioner ift. opgaven. En del af museets IPM-arbejde ses integreret i de løbende registrerings-, flytte- og pakkeprojekter.

Som et særskilt fokusområde er der yderligere anvendt 33 timer på monitorering af Klunkelejligheden. Endvidere er anvendt 10 timer på udvikling af ny database for monitoreringerne.

Klimaarbejde

I årets løb er der rådgivet og fejlsøgt vedr.:

- Lys, klima og materialevalg i forbindelse med nye udstillinger. Bl.a. Børnene Først, Din Ting – Vores Historie, Mød Vikingerne, Frihedsmuseets genopsætning, Danefæudstilling
- Skadevirkninger ved brug af kunstig duft i udstillinger
- Magasinerne i kælderen i Prinsens Palæ
- Budforslag for totalentreprise, kommende fællesmagasin
- Udlån af museets genstande
- Klimaproblemer i museets udstillinger

5. Magasinering

Nationalmuseets samlede magasinareal var ultimo 2018 på ca. 36.000 m² med vekslende udnyttelsesgrad i de enkelte magasiner (udnyttelsesgraden, der naturligvis altid tilstræbes at være så høj som mulig, bestemmes bl.a. af bygningernes og rummenes indretning samt af de genstande, der magasineres i dem).

Når Nationalmuseets magasinerede samling opgøres i kubikmeter, fylder den ca. 48.000 m³. Det forventes, at dette tal reduceres, når samlingen løbende gennemgås og nedpakkes i nye kasser/formater.

Der monitoreres løbende temperatur og relativ luftfugtighed i 100 magasinrum, der tilsammen udgør ca. 28.800 m² af museets samlede magasinareal eller omkring 80 %. Disse klimadata giver et overblik over udviklingen i klimakvaliteten på de målte magasiner.

Fra de målte værdier beregnes magasinkvalitet ved tre parametre: *TWPI* (tidsvægtet bevaringsindeks, der angiver, hvor hurtigt eller langsomt en genstand nedbrydes over tid), *Risiko for klimabetingede fysiske skader* og *Risiko for vækst af mug/skimmelsvamp*. Tallene angiver den procentdel af det samlede, målte magasinareal, der på den enkelte parameter er tilfredsstillende, rimelige eller utilfredsstillende.

Målepunkter for Nationalmuseets magasiner

Målepunkter	Tilfredsstillende			Rimelig			Utilfredsstillende		
	2018	2017	2016	2018	2017	2016	2018	2017	2016
TWPI (Tidsvægtet bevaringsindeks)	22%	29%	31 %	60%	66%	60 %	18%	5%	9 %
Risiko for fysiske skader	52%	44%	84 %	45%	49%	15 %	3%	7%	1 %
Risiko for skimmel	99%	98%	99 %	----	----	----	1%	2%	1 %

Da klimaskærmen om mange af museets nuværende magasiner ikke er tilstrækkelig til at isolere mod udeklimaet, svinger magasintemperaturen med udetemperaturen. Det medfører lavt TWPI-bevaringsindeks ved varme somre og et højere indeks ved kølige somre. Der skal kun små temperaturændringer til, før TWPI-kategorierne ændres. Den planlagte indflytning i det kommende fællesmagasin vil mærkbart forbedre dette forhold.

Et antal magasiner affugtes, men klimamoniteres ikke. Således alarmeres ikke ved svigt i de tekniske anlæg.

Ca. 20% af museets magasiner hverken affugtes eller klimamoniteres. Derfor vil andelen af magasiner med utilfredsstillende TWPI, risiko for klimabetinget skade og risiko for skimmel være større, set for den samlede helhed, end tabellen umiddelbart viser.

5.a VIP-Projekt

NM skal flytte en stor del af samlingen fra dårlige og/eller overfyldte magasiner ind i et kommende fællesmagasin i Vinge, der forventes indflytningsklart i 2021. I arbejdet indgår gennemgang og registrering af ældre fundkomplekser og dele af museets efterslæb.

Særligt skal nævnes, at Musikmuseets eksterne magasin i Buddinge blev tømt og afhændet i 2018, og ca. 5.000 genstande i den forbindelse klargjort til indflytning i nyt magasin.

Genstande pakkes i forløbet mere hensigtsmæssigt og kompakt. Indskrænkningen i samlingens "massefylde" skyldes også deaccession fra samlingen, hvor det er relevant.

År	Antal m3 håndteret	Antal m3 efter pakning	Antal registreringsposter pakket	Forbrugte timer
2018	1.631	1.048	62.314	26.139
2017	429	162	32.235	28.930

6. Udlån

Udlån, danske og udenlandske lånere

Udlån/antal sager	2015	2016	2017	2018
Indenlandske lånere	54	60	87	99
Udenlandske lånere	43	41	53	59
I alt	97	101	140	158

Uddeponeringsprojekt

I 2018 blev der udført kontrolbesøg og hjemtagelser af ældre udlån gældende for 2369 registreringsposter, samt hjemtagelser af tre genstande fra Orlogsmuseets samling.

Det dramatiske skift tallene årene imellem afspejler, at nogle uddeponeringssteder kun har få genstande, mens andre har flere tusind.

År	Kontrollerede genstande
2018	2369
2017	709
2016	8877
2015	1384

7. Samlingsrevision og egenrevision

Den eksterne samlingsrevision er en påkrævet revision af museets samlinger. Udvalget skal sikre, at der gennemføres et antal revisioner hvert år, således at museets samlinger alle er reviderede hvert 3-5. år.

Der var i 2018 ekstern samlingsrevision på Danmarks Nyere Tid og Danmarks Oldtid, jfr. journalnummer 18/01772. Danmarks Oldtid fik karakteren **"tilfredsstillende"**, men med enkelte anmærkninger.

Der var svagheder i ældre placeringsoplysninger og især manglende digital registrering af udgåede genstande fra samlingen Danmarks Oldtid. I 2018 igangsattes derfor straks et projekt, der digitalt samler op på ældre, analoge protokoloplysninger vedr. udgåede genstande fra samlingen.

Danmarks Nyere Tid fik karakteren **"Ikke helt tilfredsstillende"**, da en genstand, en fil, ikke kunne lokaliseres.

Der blev konstateret mug i et af de reviderede magasiner, og iværksat en tilsvarende undersøgelse af problemet.

Hver samlingshavende enhed gennemgår desuden i en intern revision minimum 60 udvalgte genstandsnumre i en pladskonstaterende samlingsrevision hvert år.

Otte samlinger gennemførte i 2018 egenrevision.

Egenrevision på Nationalmuseet 2018

Egenrevision	Danmarks Oldtid	Danmarks Middelalder og Renæssance	Danmarks Nyere Tid	Musik-Museet	Etnografisk Samling	Antik-samlingen	Den Kongelige Mønt- og Medaljesamling	Frilandsmuseet
Gennemgåede genstandsnumre	252	244	85	51	74	355	1537	64
TS-status (Til Stede)	188	240	85	51	67	355	1536	64
ITS-status (Ikke Til Stede)	64	4			7		1	

Antallet af manglende genstande på Danmarks Oldtid afspejler VIP-arbejdet med samlingsgennemgang og pakning af tusindvis af ældre oldtidsfund. Fundene lokaliseres og pakkes løbende, som projekterne arbejder sig fremefter.

På ES gør det samme sig gældende, og en del af fundene, der ved revisionstidspunktet ikke var til stede, er der nu redegjort for.

På NTVK/Krig & Besættelse trådte det løbende samlingsarbejde og samlingsprojekter ifølge den i 2014/2015 udarbejdede plan i stedet for løbende egenrevision. Planen udmøntes i konkrete projekter i de kommende år som en opfølgning på den i 2014 gennemførte samlingsrevision på enheden.

8. Sikring imod brand, tyveri og hærværk

I 2018 påbegyndtes teknologisk opdatering af museets Automatiske Brand Alarmeringsanlæg i Nationalmuseet København, således en eventuelt begyndende brand vil blive detekteret meget tidligt i forløbet. Arbejdet forventes afsluttet i løbet af Q1 / 2019. Herefter vil en tilsvarende teknologisk opdatering finde sted for museets bygninger i Brede.

Værdiredning, herunder udarbejdelse af prioriterede lister over genstande, forankres fremadrettet i museets Pladskons. Arbejdet fortsætter i 2019/2020.

9. Udskillelse af genstande fra Nationalmuseets samlinger

Nationalmuseet udskiller genstande fra samlingen efter gældende regler i dialog med Slots- og Kulturstyrelsen og efter tilladelse fra kulturministeren. I 2018 opnåede Nationalmuseet Kulturministeriets tilladelse til udskillelse i 3 sager.

Enhed	Sag	Antal	Journal-nummer	Aftager
NTVK (Tøjhusmuseet)	DC-3 fly	1	17/02475	Overdraget til FFFM - Foreningen for flyvende Museumsfly
NTVK (Tøjhusmuseet)	Kanoner	10	16/00434-65	Tilbageleveret til Forsvaret/Danske Hærhistoriske Museer
NTVK (Tøjhusmuseet)	Tyske køretøjer	2	16/00434-53	Tilbageleveret til Forsvaret/Danske Hærhistoriske Museer
I alt:		13		

10. Danefæarbejdet ved Nationalmuseet

Indlevering af fund til danefævurdering er stigende, og sagsbehandlingstiden fra fundindlevering på Nationalmuseet til afsluttet sag er nu på omkring 3 år i gennemsnit. Det er Nationalmuseets målsætning, at sagsbehandlingstiden skal være 1,5 år, jfr. målet herom i museets rammeaftale for 2017 - 2020.

I 2018 blev der indleveret **17.386** enkeltgenstande til danefævurdering til Nationalmuseet mod 14.364 i 2017. I alt blev **21.971** genstandsnumre registreret i museets genstandsbaser som danefæ i 2018 mod 9.634 i 2017. Endelig blev i alt 838 danefægenstande konserverede i 2018 mod 1.602 i 2017.

Fund indleveret til vurdering

Årgang	Antal fund	Antal sager
2018	17.386	2.463
2017	14.364	2.194
2016	17.055	2.047
2015	9.756	1.137

Sagsbehandling af danefæ i 2018

Årgang	Antal breve udsendt	Antal sager indjournaliserede
2018	2.069	1.793
2017	1.250	946

Registrering af danefæ

I tabellen nedenfor ses antallet af fund, der er indført i museets baser/protokoller som danefæ. Tallets størrelse afspejler registreringsaktiviteten hos sagsbehandlere/registratorer.

Samling	Antal danefæ 2016	Antal danefæ 2017	Antal danefæ 2018
Danmarks Middelalder og Renæssance	676	862	1.297
Danmarks Oldtid	1.985	2.180	6.298
Den Kongelige Mønt- og Medaljesamling	2.343	6.592	14.376
I alt	5.004	9.634	21.971

Udbetaling af danefægødtgørelse

Tabellen nedenfor viser den samlede udbetaling af danefægødtgørelser i de seneste tre år.

2016	2017	2018
Kr. 3.661.950	Kr. 3.160.000	Kr. 7.679.055

Sagsbehandlingstid i måneder⁸

	Almindelige sager	Kviksager
2018	43,4	23
2017	40,5	22

Efterslæb i Danefæsagsbehandlingen**Efterslæb på indjournalisering**

Sager, der endnu ikke er registreret i museets journalsystem, og dermed endnu ikke fordelt til sagsbehandling.

Sekretariatet	Antal genstande	Antal sager (anmeldelser)
Ultimo 2018	31.727	4.700
Ultimo 2017	26.423	3.987
Ultimo 2016	25.568	3.037

Efterslæb for udsendelse af danefæbreve og udbetaling af danefægødtgørelse.

Sekretariatet	Antal sager
Ultimo 2018	511
Ultimo 2017	1.231
Ultimo 2016	562+ et ukendt antal sager

Sager, der afventer vurdering af danefæ og konservering af danefæ.

	Antal sager				
	Møntsagsbehandling (både KMMS og Møntsagsbehandler)	Danmarks Middelalder og Renæssance	Danmarks Oldtid	Kviksagsbehandler	Konserveringen
Ultimo 2018	701	45	193	50	3.029
Ultimo 2017	928	280	430	-----	1.836
Ultimo 2016	1.103	321	438	-----	1.231

⁸ Enkelte meget gamle sager vil have en væsentligt længere sagsbehandlingstid.